

Kultur- och fritidsnämnden

Utvecklingsförvaltningen

Omvärldsanalys 2010-2012

Arbetsmarknad

Den globala konjunkturedgången och finanskrisen får stora effekter på Sverige även 2010. Konjunkturen tros böttna först i slutet av detta år. Arbetslösheten fortsätter att stiga och tros bli 9 procent 2010. Arbetslösheten väntas öka mest bland ungdomar, men också mycket bland utlandsfödda eftersom ett stort och ökat antal från dessa grupper är på väg in på arbetsmarknaden. Det finns flera faktorer som visar på att det sker en stor ökning av arbetslösa med högst förgymnasial utbildning de närmaste åren.

Befolkning och bostäder

Tyresö kommun växer. Kulturavdelningens prioriterade målgrupp – barn, unga och äldre - utgör en allt större del av befolkningen.

Närheten till Stockholms förstklassiga kulturutbud är en tillgång för de kommuninvånare som har möjlighet att ta sig dit.

Den digitala och tekniska utvecklingen har ökat och ändrat förutsättningarna för tillgängligheten till olika konst- och kulturyttringar. Globaliseringen och människors förflyttning över gränserna bidrar till ökad mångfald, kompetens och gränsöverskridande kommunikation.

Trenden på kulturskolan är ökande intresse för individuella grenar, medan intresset för gruppverksamhet sjunker. TV-program som Idol och Let's dance skapar intresse, men även orealistiska förväntningar på undervisningen.

Föreningslivet går trögt, såväl i Tyresö som i övriga landet. Unga organiserar sig på andra sätt. Nya former av stöd prövas i kommuner runt om i landet.

Politiska beslut på riksnivå

Stockholmsregionen ligger inte i framkant inom kulturområdet, om man ser till landstingets ekonomiska satsningar per invånare. Den region som satsar mest är Västra Götaland, där man har ett landsting med stark kulturnämnd, och där man utvecklat metoder för regional samverkan över lång tid. Där kan man följa en röd tråd genom mål och styrdokument, från statlig till regional och kommunal nivå.

Samverkan inom kulturområdet saknas i Södertörnsregionen. Medel för att stärka ett sådant arbete kan sökas från EU.

Stockholmsregionens terminsavgifter för musik- och kulturskola ligger över riksgenomsnittet.

Valfrihet

Bokens ställning är fortfarande stark och föredras fortfarande av de flesta låntagarna. Speciellt barn och ungdomar lånar mycket bilderböcker och ungdomsböcker. Hälften av alla lån utgörs av barnlitteratur. De nya medieformerna Mp3 och e-böcker ökar. 2008 sjönk försäljningen av vanliga böcker i bokhandeln med 11 procent medan ökningen av försäljning av Mp3-böcker var

62 procent. Detta märks även på biblioteken. Mediajukeboxar där Mp3-filer laddas ned direkt till en spelare köps in på allt fler bibliotek. Talböcker på band för synskadade utmönstras av DAISY-talböckerna, en Mp3-bok i speciellt format för speciella spelare. Biblioteket köper nu endast in talböcker i detta format. Magnetburna media på band är på väg att utangeras i hela Sverige och fjärrlån av dessa media har upphört.

De senaste åren har många bibliotek märkt en stark efterfrågan på program för yngre barn och att de programmen snabbt blir fulltecknade. Många barnbibliotek har märkt att det behövs mer än böcker för att kunna konkurrera bland det som erbjuds av upplevelser för yngre barn.

Medborgaren i fokus

I allt högre utsträckning betonas kulturens och upplevelseindustrins betydelse för platsers attraktivitet och status. Kommuner och regioner arbetar alltmer aktivt för att locka invånare och företagare. I den här konkurrensen framhävs ofta en plats unika egenskaper och värden i relation till andra. För att klara sig i konkurrensen med andra blir innovationer och förnyelse viktigt. Vi står inför en allt snabbare teknikutveckling, individualisering och ett förändrat arbetsliv.

Genom IT finns musik, film och bild nära individen. På filmområdet vinner digitalfilm mark, och inom några år kommer nya filmer endast finnas tillgängliga som digitala kopior som skickas över nätet. Tyresö kommun har inte den teknik som då kommer att erfordras för att kunna visa aktuell film. Även inom arkivområdet sker digitaliseringar av kommunarkiv, lokalthistoriska arkiv och kommunernas konstinnehav vilket medför att detta material görs tillgängligt för medborgarna. Tiden är dyrbar och viljan/möjligheten att binda upp sig minskar. Det gör att man hellre söker sig till öppnare former såsom workshops och öppna klasser istället för att engagera sig i föreningslivet eller anmäla sig till långa terminskurser.

Nya kommunikationsmönster håller på att växa fram och biblioteken brukas i allt högre grad virtuellt med ett utökat antal e-tjänster men också som aktör i många olika communities på nätet. Skall man nå den yngre delen av befolkningen måste man finnas på samma arenor som de använder och vistas på.

Ny teknik och arbetssätt kommer att utveckla biblioteken och göra dem anpassade till den digitala tiden. Biblioteken skall samtidigt vårda sitt goda varumärke och förvalta och förstärka den goda biblioteksservice som medborgarna är vana vid och har förtroende för. Tillgänglighet och bemötande är två honnörsbegrepp som all kommunal service just nu fokuserar sin verksamhet kring.

Idrott är ett fritidsintresse som har mycket hög popularitet bland ungdomar (ungdomsstyrelsen 2006). Idrottsföreningar är den typ av förening i Sverige som har ojämförligt högst andel medlemmar bland barn och ungdomar. Idrott är således den största organiserade fritidssysselsättningen såväl bland flickor som bland pojkar.

Antalet medlemmar är högst i 10–12-årsåldern och sjunker sedan med stigande ålder. Under en 20-årsperiod från slutet av 1960-talet ändrade idrotten karaktär från en aktivitet som företrädesvis ägde rum utanför föreningar till att nästan uteslutande utövas inom idrottsföreningar. Under denna tidsperiod ökade också andelen medlemmar kraftigt, särskilt bland flickor. Under 1990-talet förändrades detta förhållande något och från den här tiden kan man också iaktta en framväxande idrottskultur med kommersiella förtecken som företrädesvis utövades på gym och i fitnesslokaler.

Grunden för föreningslivets styrka och utveckling är det frivilliga arbetet. I utredningen ”Medborgarnas insatser och engagemang i civilsamhället – några grundläggande uppgifter från en ny befolkningsstudie” (Justitiedepartementet 2005) redovisas att det frivilliga arbetets omfattning har ökat mellan åren 1992 och 2005.

De frivilliga insatserna inom idrottsrörelsen är dominerande. Där har andelen som utför frivilligt arbete ökat från 16 procent år 1992 till 20 procent år 2005. 1998 var siffran 19 procent. Föreningar för boende ligger på andra plats med 9 procent 2005. Friluftsföreningar kommer på tredje plats med 6 procent år 2005. Också dessa föreningar kan glädja sig åt ökade ideella insatser, medan i stort sett alla andra föreningar kan se sjunkande siffror mellan de aktuella åren.

Trots denna allmänna bild finns erfarenheten av att det ideella föreningsengagemanget viker i vissa områden, t.ex. i de socialt mest utsatta.

Verksamhetslokaler och anläggningar

Biblioteken i Sverige genomgår en genomgripande förändring. Många bibliotek bygger nya moderna ljusa lokaler i bättre lägen, nära kommunikationer och kommersiella centra och gallerior. Omlokalisering till mindre och bättre lokaler i bra läge, som informations- och samlingspunkter, planeras också på många håll.

Folkhälsa

Idrottens roll i hälsoarbetet är självklar. Ändrade levnadsvanor gör att många barns och ungas hälsa är i farozonen. Motion, idrott och rekreation är därför viktiga beståndsdelar i ett friskt liv. Att utveckla nya alternativ och motivera människor till motionsaktiviteter är därför en gemensam utmaning för föreningslivet och kommunen.